

ישיבת הקיבוץ הדתי – עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק שלישי – דף מספר 20

בס"ד, י"ז בכסלו תשס"ב.

עדות לקיום הדבר בקידושין

א. הסוגייה

1. קידושין סה. "אמר רב יהודה המקדש בעד אחד... לא איברו סהדי אלא לשקרי" (סה:).
2. עמדו על זמנם של האמוראים בסוגייה, על היחידות השונות בסוגייה ועל המבנה שלה.
3. לאור הנ"ל שרטט את התפתחות הדיון האמוראי בעניין זה.
4. המקור לדרישה לעדים נדון רק בשלהי תקופת האמוראים. האם מקור זה עמד אף לנגד עיני האמוראים הקדומים בסוגייה?
5. שלושת הראיות המובאות בסוגייה סותרות את הדיעה שאין חוששין לקידושין.
  - מהי המציאות ההלכתית העולה מתוך פשט דברי המשניות בפרקנו העוסקות בנאמנות?
  - מה משמעות הדבר לגבי זמן גיבושה של הלכה זו? מהו הרקע לגיבושה של הלכה זו?
  - צרף את הנ"ל לשאלה הקודמת בדבר זמן המקור להלכה זו.
  - לאור הנ"ל – מה טיב הדרישה לקדש רק בפני עדים?
6. הערות על הסוגייה:
  - מה דינו של עד אחד בעדויות? האם היה מקום לדיעה שעד אחד מספיק בקידושין?
  - כיצד יש להבין את שניהם מודים? ראו רש"י ד"ה ואי ליכא עדים.
  - בראשונים יש דיון רחב על הראיה השלישית על שנים שבאו ממדינת הים. לעת עתה לא ניכנס בזה לעובי הקורה (ייתכן ונעסוק בזה ביום ה').
  - הדיון של רב אשי ורב כהנא – כיצד יש להבינו? ראו את דיונו של הרשב"א.
7. ירושלמי קידושין פ"ג ה"ח, ס"ד ע"ב (מה' אקדמיה עמ' 1174), "שמעון בר בא... לוקה".
8. פסק הלכה:
  - רמב"ם הלכות אישות פ"ד ה"ו ובהגהות מיימוניות ס"ק ד.
  - יראים סימן ז', "שלישית המקדש... רב פפא".
  - להרחבה – תשובות הרי"ד סימן מ'.

ב. טיב ויסוד ההלכה

1. מקדש בפסולי עדות דרבנן:
  - הרמב"ם הנ"ל.
  - ראו את מראי המקום ברמב"ם פרנקל.
  - מאירי לקידושין כד: עמ' 143-144.
  - להרחבה – שו"ת הרשב"א ח"א סימן אלף קפ"ה.
2. מהו ניתוח יסוד המחלוקת – האם ניתן להגדיר מחלוקת ביסוד הצורך בעדות לקיום הדבר?
3. מה דורש עדות לקיום הדבר ומה טיב הדרישה:
  - חידושי רבנו חיים הלוי על הרמב"ם הלכות ייבום וחליצה פ"ד הט"ז, עד סוף ד"ה ואשר יראה.
  - דברי סבי מו"ר זצ"ל ב"מה דודך מדוד", דברי הגות והערכה, עמ' 72 הערה 5.
4. להרחבה - הרב צבי שכטר, ארץ הצבי
  - סימן כ"ג, עמ' קנח-קנט.
  - סימן כ"ה, (עמ' קפג-קפז).

ישיבת הקיבוץ הדתי – עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק שלישי – דף מספר 20

בס"ד, י"ז בכסלו תשס"ב.

ספר יראים סימן ז [דפוס ישן - רטון]

שלישית המקדש בעד אחד אמרינן בקדושין פ' האומר [ס"ה א'] אמר רב כהנא אין חוששין לקדושיו, רב פפא אמר חוששין לקדושיו. וקימ"ל כרב פפא. אעפ"י שמתוך דברי רב יהודאי גאון יש ללמוד דפסק דאין חוששין, כרב פפא עבדינן דאמר חוששין, וכן שמעתי מפי אדם גדול. ואף יש ללמוד דמדאורייתא צריכי' לדברי רב פפא.

שו"ת הרי"ד סימן מ

ומה שכתב' אלי על ענין המקדש בעד אחד קדושיו קידושין אי לאו, הכי אמרינן בפרק האומר +קידושין סה, א+ : אמר רב יהודה אמר שמואל +לפנינו ליתא: אמר שמואל+ המקדש בעד אחד אין חוששין לקדושיו, בעו מיניה מרב יהודה שניהם מודין מאי א"ל אין ולא ורפיא בידיה, וכבר נסתר +צ"ל: נפתר+ הכי מסקינן: אמר רב נחמן אמר שמואל המקדש בעד אחד אין חוששין לקדושין ואפילו שניהם מודים. ואותביה רבא לרב נחמן תרי קושיות ופירקינהו, ובתר הכי אמרינן: אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב המקדש בעד אחד אין חוששין לקדושיו ואפילו שניהם מודים, אמר רבה בר רב הונא המקדש בעד אחד בי דינא רבה אמרי אין חוששין לקדושיו ומאי בי דינא רבה רב. איכא דאמרי אמר רבה בר רב הונא אמר רב המקדש בעד אחד בי דינא רבה אמרי אין חוששין לקדושיו ומאי בי דינא רבה רבי. בתר הכי אמרינן: מאי הוי עלה רב כהנא אמר אין חוששין לקדושין, רב פפא אמר חוששין לקדושיו, א"ל רב אשי לרב כהנא מאי דעתך דילפת דבר דבר מממון מה להלן הודאת בעל דין כמאה עדים, א"ל התם לא קא מחייב לאחריני הכא קא מחייב לאחריני. ואע"ג דדחינן דרב כהנא ורב פפא דאינון בתראי איפליגו בהא מילתא ואית לן למישבך דברי רב ושמואל דאמרי אין חוששין לקדושיו משום דקמאי נינהו ולמינקט פלוגתא דהני בתראי נינהו, וכיון דלא איפסיקא הלכתא כחד מיניהו אית לן למיעבד לחומרא כרב פפא משום דהוה ליה איסור תורה וקיימא לן בשל תורה הלך אחר המחמיר +כ"פ רבי אליעזר ממיץ בספר היראים (יראים השלם ח"א עמוד עריות סוף סימן ו): וקימ"ל כרב פפא, אעפ"י שמתוך דברי רבי יהודאי גאון יש ללמוד דפסק דאין חוששין, כרב פפא עבדינן דאמר חוששין, וכן שמעתי מפי אדם גדול, ואף יש ללמוד דמדאורייתא צריכה לדברי רב פפא, וכ"כ סמ"ג עשין סימן מב ומביא גם דברי הר"א ממיץ, וכן בהגהות מימונית רמב"ם הלכות אישות פ"ד, ה"ו אות ד מעתיק דברי הר"א ממיץ+ ותו דמדחזינן לרב אשי דקאמר ליה לרב כהנא מאי דעתך משמע דאיהו לא סבר לה הכי +בהגהות מימונית שם כתב משם הר"ח להיפך, וז"ל: וכן פר"ח כרב כהנא מדשקיל וטרי רב אשי התם למיקם אליבא דרב כהנא, ועיין ביאור הגר"א ש"ע אה"ע סימן מב ס"ב אות ח+ והילכך היכא דשניהם מודים י"ל דחוששין לקדושין, אפילו הכי ראיתי שר"ח ז"ל כתב +עיינן הערה הקודמת+ המקדש בעד אחד אין חוששין לקדושיו וא"ה שניהם מודין האיש והאשה וכולה מסקנא דשמעתא הכי סלקא, ובפלוגתא דרב כהנא ורב פפא כתב וקיימא לן כרב כהנא דהמקדש בעד אחד אין חוששין לקדושיו. וגם ר"י מפאס ז"ל כתב +קידושין סימן תרנט (דף כח, א ד' ווילנא)+ : אמר רב נחמן בר שמואל המקדש בעד אחד אין חוששין לקדושיו ואפילו שניהם מודים וכן הלכתא. וגם בה"ג +הלכות קידושין (דף פג, ע"ד ד' ווארשא)+ לא כתב אלא דברי רב נחמן אמר שמואל דאמר אין חוששין לקדושיו ואפילו שניהם מודין. וכיון דכל הני רבוואתי פסקי הכי ולא מצאתי מי שיחלוק עליהם גם אני נוטה לדבריהם. וי"ל כיון דכל הני מסייעי לרב כהנא נדחו דברי רב פפא וליכא למיחש עליה וכרב כהנא עבדינן עובדא.

המאירי, מאירי מסכת קידושין דף כד/ב

ומכאן הביאו רבינו רב אחא גאון ז"ל שכתב שהמקדש בעדים פסולים בפסול שמדברי סופרים חוששין לקדושיו להצריכה גט שאין הכל בקיאיין בפסול זה ויאמרו אשת איש יוצאה בלא גט ואע"פ שבחמץ משש שעות ולמעלה אף בשעות של איסור סופרים אין חוששין לקדושיו היכא דאיתמר איתמר ועוד שאיסור חמץ מפורסם ביותר אף לעמי הארץ ומכל מקום דברי רב אחא ודאי נראה לי שאין צריכות סעד שבדאי כל פסול שמדברי סופרים אינו מפקיע קדושי תורה אף לאחר הכרזה שהרי לפני הכרזה לא נפסלו כמו שהתבאר בסנהדרין דפסולי סופרים בעי הכרזה אלא שאף לאחר הכרזה אין מפקיעין קדושי תורה ואי משום הא דחמץ אין הנדון דומה לראיה שמאחר שהוא הפקר עשאו הפקר מי שעשאו הרי לא נתן לה כלום אבל ראיתי מי שכתב מכאן שאף בפסולי עדות של תורה כל שאינו מאותן הכתובין בתורה כגון אבות לבנים או בנים לאבות חוששין לקדושיו שמאחר שאין פסולים אלא מדרשה אין הכל בקיאיין בו ומצריכין אותה גט וכמו שאמרו כאן הואיל ומדרש חכמים הוא וכן מידי דהוה אשניות שאסורות מדרבנן וצריכות חליצה כמו שאמרו איסור מצוה ואיסור קדשה חולצות ולא מתיבמות ולא יראה כן כלל ויש מי שאומר שאף בפסולי עדות שמדברי סופרים אין חוששין לקדושיו דכל דתקון כעין דאורייתא תקון ואפקעינהו רבנן לקדושיה ואף גדולי הפוסקים כתבו כן בהדיא בתשובת שאלה והדברים זרים ומכל מקום במגרש בפסולי עדות מדרבנן יראה שאף גדולי הפוסקים דנים בה שהגט פסול ולא בטל הואיל ולא באו בקדושין אלא מטעם כל דמקדש וכו' ולא מציינו בשום

ישיבת הקיבוץ הדתי – עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק שלישי – דף מספר 20

בס"ד, י"ז בכסלו תשס"ב.

מקום כל דמגרש אדעתא דרבנן מגרש שהרי לא אמרוהו בקדושין אלא שעשו ממון שמקדש בו הפקר וביאתו 50
ביאת זנות ואין לנו מקום בגירושין לומר כן ולא עוד אלא שאף בקדושין ראוי לומר שלא נאמר אפקעינהו רבנן
וכו' בכל מקום אלא היכא דגלי גלי וכו' שאם כן אף כל בשלא כהוגן נאמר כן ואם כן האומר לשלוחו צא וקדש
לי וכו' וקדשה לעצמו אין לך שלא כהוגן יתר ממנו וכן מכר ערלה וכלאי הכרם וקדש בדמיהם שלכתחלה אסור
אף בדיעבד לפקעינהו לקדושיה וכן בנושא אשה על אשה ומקדש בביאה שהוא בר מלקות וכן בכמה דברים
אלא ודאי צריכה גט שפסולי סופרים מן הדין עדים הם ואין מפקיעין קדושי תורה בפסולי סופרים שאלו כן לא
נשמט התלמוד מלהזכירה כמו שהזכירה באיסורי הנאה מדברי סופרים הא כל שפסולי תורה אין כאן קדושין 55
כלל וכן בגט אין בו ריח גט ואפילו בקרובים הבאים ממדרש חכמים ולא אמרו כאן להצריך גט בעבד בראשי
איברים מפני שהן מדרש חכמים לומר שלא יהא מדרש חכמים תורה אלא שמאחר שלא נכתבו בתורה ושהחירות
בא בשגגה או באונס האדון מתנכל עליו לזמן רחוק ומערער בו כמו שיוכל ולא יוכל לברר ובני אדם חוששין בו
שהוא עבד ויאמרו עבד מותר בישראלית ומתוך כך הצריכוהו לכתוב לו גט שחרור ומשתדל העבד מיד לכופו
בכך: 60

שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף קפה

לחכם רבי דוד בן זכרי ממדינת פאס. שאלת המקדש בפסולי עדות דרבנן אם חוששין לקדושיה להצריכה גט אם
לא. וכן המגרש בפסולי עדות דרבנן אם גיטו בטל כמגרש בפסולי עדות דאורייתא ואפילו ריח הגט אין בו.
וכתבת אלי תשובת שאלה אשר מצאת בזה לרב אלפסי ז"ל שנשאל ממנו בענין זה. לפי שמקצת הגאונים ז"ל 65
שקדמוהו כרב אחא משבחה שאלה אשר מצאת בזה לרב אלפסי ז"ל שנשאל ממנו בענין זה. לפי שמקצת הגאונים ז"ל
קדש בפסולי עדות דרבנן הולכין בהן לחומרא וצריכה גט להתיירה לעלמא ולדידהו לא משתריא עד שיחזור
ויקדשנה בפני עדים כשרים לגמרי. ורב אחא ז"ל הוסיף והביא ראיה מההיא דגרסי' לענין עבד פרק קמא
דקדושין (דף כ"ד ב') וכולם עבד יוצא בהן לחרות וצריך גט שחרור דברי רבי שמעון. רבי מאיר אומר אינו צריך.
ר' אליעזר אומר אינו צריך רבי טרפון אומר אינו צריך רבי עקיבא אומר צריך. המכריעין לפני חכמים אומרים 70
נראין דברי ר' טרפון בשן ועין שהתורה זכתה לו ודברי ר' עקיבא בשאר איברים הואיל ומדרש חכמים הוא.
וקיימא לן כדברי המכריע. וכתב איתחזי לן מהכא דכיון דהצרכנו גט לעבד במה שהוא מדרש מן החכמים וכל
שכן קידושי אשה דמצריכנא לה גיטא במי שקידש' בפסולי עדות דרבנן עד כאן. והרב אלפסי ז"ל סבר שאותה
דיוקא שדקדק רב אחא מנראין דברי רבי עקיבא בשאר איברים הואיל ומדרש חכמים הוא אינה כלום. דאם כן כל
עדות קרובים לדבריו צריכין גט שכולן מדרש חכמים הוא. שאין פשוטו של פסוק אלא שלא יומתו אבות בעון 75
בנים ולא בנים בעון אבות. והרי מקרא מלא מגיד שזהו פשוטן של דברים כדכתיב (מלכים ב' י"ד) ואת בני
המכים לא המית ככתוב בספר תורת משה לא יומתו אבות על בנים. ולא בא פסולותן של קרובים אלא ממדרש
חכמים. ואם כן מאי שנא גבי עבד כנעני דקרי ליה מדרש חכמים ומאי שנא גבי עדות דקרי ליה דברי תורה. אלא
דיוקא זו שדקדק רב אחא לאו דיוקא היא. אלא היינו טעמא דלא מצרכינן לעדות קרובים וגט משום דכל מאן
דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה. ובכמה דוכתי אמרינן ומי איכא מידי דמדאורייתא 80
אסיר ומדרבנן שריא אשת איש לעלמא. ומהדינן אין מאן דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן
לקדושי מיניה. הלכך לא שנא פסולי דאורייתא ולא שנא פסולי דרבנן כגון משחק בקוביא וכיוצא בו כולן
פסולין ולא צריכי גט דאפקעינהו רבנן להנהו קידושי מיניה ולא צריכי גט. ואלו היו פסולי עדות דרבנן צריכי גט
לא לישתמט חד תנא או חד אמורא ולימרא. וכי אפשר מילתא דנפיק מיניה חורבא ואתי' לידי ממזרות ולידי
איסור אשת איש שבקי לה רבנן סתמא עד דאתא רב אחא ומפקינן לה מדוקיא ע"כ. ועכשו שאלת לעמוד עוד על
דעתי בענין זה. וכן אם המגרש בפסולי עדות דרבנן אם חוששין לגיטו כלל או דילמא אפילו ריח הגט אין בו. 85
תשובה כבר כתבתי ושנית לך דעתי בענין המגרש בפסולי עדות דרבנן שהגט פסול ולא בטל לפי דעתי. ומדעתי
שאפילו לדברי הרב אלפסי ז"ל שכתב דלענין קדושין אין חוששין לקדושיה כלל ואינה צריכה גט לשוק אפשר
שהוא ז"ל מודה בגט שיש בו ריח הגט כמו שאכתוב לפנינו. אלא שאני מקדים לכתוב לפניך דעתי אף לענין
קדושין. ואני אומר שהמקדש בפסולי עדות דרבנן נראין הדברים שחוששין לקדושיה להצריכה גט כדברי 90
הגאונים הראשונים ז"ל. ולא מטעם אותה דיוקא שדקדק רב אחא ז"ל אני אומר כן. כי כבר כתבתי לך
בתשובתי הראשונה הענין המכון שיש באותה שמועה שאמרו המכריעין. ושלא מחמת שהמדרש אינו בגופי
תורה ממש אלא משום דאינו מפורש בתורה אלא בשן ועין חששו שמא ימצאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה.
וכבר הארכתי לך בזה בתשובתי הראשונה מה שאספיק לדבר זה. והרב' הועילנו הרב אלפסי ז"ל שגלה דעתו גם
הוא בדבר זה שכל הבא מן המדרש דאורייתא הוא. וכל אותן הקרובים השנויים במשנת זה בורר דאורייתא הם.
ומקצת דברים אלו שכתב הוא ז"ל כתבתי לך גם אני באותה תשובה. אלא שהוא ז"ל דחה אותה דיוקא ולא ביאר 95
פירוש אותה שמועה. וכבר ביארתי לך אני כמו שמקובלת בידינו מפי רבותינו. והטענה הנכונה שהיא נראית
בעיני לחוש לקידושין שנתנו בפסולי עדות דרבנן היא לפי שלא פירשו כן בשום מקום. שאלו היה כן היה להם
לפרש כן בהפך מה שכתב הרב אלפסי ז"ל. לפי שעדות פסולין דרבנן עדות הוא. ועד שפירשו לך שאין חוששין
להן אף לענין אשת איש הרי הם בכלל עדים כשרים להחמיר בשל תורה ומי שמתיר עליו הראיה. ואף על פי
שאמרו גבי אין טענת אונס בגיטין משום פרוצות ומשום צנועות ובתלייה וקדיש דפרק חזקת הבתים (דף מ"ח

ישיבת הקיבוץ הדתי – עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק שלישי – דף מספר 20

בס"ד, י"ז בכסלו תשס"ב.

- 105 (ב') ובהיא דאותבוה אכורסא ביבמות פרק בית שמאי (דף ק"י) כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה. אין זה הכלל לכל מה שאמרו חכמים שלא יעשה כן שאם עשה אינו עשוי. אלא אין לך בכלל דברים אלו אלא מה שהתירו בהן בפירוש. שאם כן אף אנו נאמר שכל שעשה שלא כהוגן בקידושו לא ניהוש לקידושו. מפני שאמרו שם ביבמות פרק בית שמאי בההוא עובדא דנרש דאותבוה אבי כורסיה. ואתא איניש אחרינא וחטפה מיניה וקדשה ובעלה. ורב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו תמן ולא אצרכוה גיטא מבתרא. וקא פריש התם /יבמות ק"י/ רב אשי טעמא לפי שהיא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו לו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה. ואמר ליה רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בבאה /בביאה/ מאי. א"ל שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות. הנה שאף במי שעשה שלא כהוגן אמרו אפקעינהו רבנן לקידושי מיניה. ואם כן מה ששינוי האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדש לעצמו מקודשת לשני אלא שנהג בו מנהג רמאות. גם בזו נאמר שאינה מקודשת לשני שאין לך שלא כהוגן גדול מן הרמאות. ואם נפשך לומר שיש לחלק ולא כל הענין שוין אף אנו נאמר שאף על פי שאמרו במחמת צנועות ופרוצות ובתלוייה וקדיש אפקעינהו רבנן לקדושיה מיניה אינו דומה למקדש בפסולי עדות דרבנן. וכבר כתבתי לך בכיוצא מזה מתחלה שכן נחלקו ביבמות פרק האשה רבה (דף פ"ט) רב חסדא ורבי נתן בר' הושעיא בתורם מן הטמא על הטהור. ששינוי במזיד לא עשה ולא כלום וקא פריש רב חסדא לא עשה ולא כלום כל עיקר דאפי' ההוא גריוא הדר לטבליה. וקא סבר שבית דין מתנין לעקור דבר מן התורה. ור' נתן בר' הושעיא פריש לא עשה ולא כלום לתקן את השירים אבל תרומה היא דקא סבר שאין בית דין מתנין לעקור דבר מן התורה. ואקשי רבה לרב חסדא לדידך דאמרת לא עשה ולא כלום כל עיקר ואפי' ההיא גריוא הדר לטבליה אמרת משום דילמא פשע ולא מפריש מי איכא מידי דמדאורייתא תרומה ומשום דילמא פשע ולא מפריש אפקו' רבנן לחולין. וכי בית דין מתנין לעקור דבר מן התורה. ואהדר ליה רב חסדא ואת לא תסברא הכי. והא תניא מאימתי יורש את אשתו קטנה וכו' והא הכא דמדאורייתא אביה ירית לה ומדרבנן ירית לה בעל. ופריק התם /יבמות פ"ט/ משום דהפקר ב"ד הפקר שנאמר (עזרא ו') כל אשר לא יבא לג' הימים וכו' כדאיתא התם ותמה על עצמך אם כן רבה גופיה מאי קא קשיא ליה בדבר חסדא התם נמי אפקרוה רבנן לאותה גריוא מיניה והוה ליה תורם הפקר על שלו ואי נמי אפקרוה רבנן לכולהי כרי והוה ליה כתורם שאינו שלו אלא שלא בכל מקום אנו אומרים כן אלא במקום שאמרו ובמקום שלא אמרו לא אמרו. ועוד הביא רב חסדא ראייה לדבריו מאותה ששינוי אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין. משלם /שילם/ חולין טמאין סומכוס אומר משום רבי מאיר בשוגג תשלומיו תשלומין במזיד אין תשלומיו תשלומין. והא הכא דמדאורייתא תשלומי מעליא הוו ואי קדיש בהו כהן אשה תפסי ב' קידושין ואמרו רבנן אין תשלומיו תשלומין וקא שרי אשת איש לעלמא. ופריק מאי אין תשלומיו תשלומין דקאמר ר' מאיר דבעי למהדר לשלומי חולין טהורין. ומאי דוחקיה לפרוקי הכי לימא ליה אין כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מיניה. אלא שלא בכל מקום אנו אומרים כן אלא היכא דאמרו אמור היכא דלא אמרו מנפשין לא אמרינן. ומכל מקום לנדון שלפנינו יש סיוע להתיר מדברי הרב אלפסי ז"ל. כי הוא כבר גלה דעתו בפ' שכל אותן הקרובים ששינוי שם בין קרובים מצד האב בין קרובים מצד האם אף על פי שאינן מפורשים בכתוב אלא שהביאום ממדרש חכמים פסולין דאורייתא הם. וכל המקדש או המגרש בהן אין חוששין לא לקידושו ולא לגיטו ואפי' ריח הגט אין בו. ולענין הגט נראה לי הדבר יותר פשוט דאפילו אם תמצא לומר דבקדושין אין חוששין לקדושו היכא דקדיש בפסולי עדות דרבנן גבי גט יש לומר דריח הגט יש בו ואינו בטל. דגבי קדושין היינו טעמא משום הא דאמרינן בכתובות גבי משום צנועות ומשוו /ומשוום/ פרוצות. ואקשינן ומי איכא מידי דמדאורייתא לא הוי גיטא ומשוום פרוצות ומשו' צנועות שרינן אשת איש לעולם. ופרקינן אין כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה. ואמר ליה רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר. ופריק שויה רבנן לבעילתה בעילת זנות. ואם איתא דאמר' כל מאן דמגרש כי היכי דאמר' אדעתא דרבנן מקדש לימא ליה התם הכין אין כל דמגרש אדעתא דרבנן מגרש. ורבנן אמרו כל שלא בא אף על פי שנאנס הוי גטו גט כאלו התנה הבעל בעצמו כן. ואם היה באפשר לומר כן זה היה יותר ראוי וקרוב לומר. ועם זה תסור מכאן קושייתו של רבינא שהקשה תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי. אלא שלא אמרו בגירושין כל המגרש אדעתא דרבנן מגרש. וכן שלשה גיטין פסולין מפני מה אמרו אם נשאת הולד כשר. נימא כיון שפסולם חכמים כל מאן דמגרש אדעתא דרבנן מגרש וכל שאמרו ז"ל שגיטו פסול בטלוהו ממנו כאלו הגט אינו שלו וגרש בגט שאינו שלו וכיוצא בדברים אלו. אלא שהדברים נראין לי בקדושין שהולכין בהם לחומרא וכל שקידש בפסולי עדות דרבנן צריכה גט להתירה לעלמא ולדידה צריכה קדושין אחרים וכל שכן לענין גרושין כמו שאמרנו. ומכל מקום כל המגרש בפסולי עדות דאורייתא אפילו ריח הגט אין בו. וכל אותן הקרובים השנויים במשנת פרק זה בורר (דף כ"ז ב') דאורייתא הן וכמו שכתבתי. והנך רואה שגם הרב אלפסי ז"ל סבור כן באותה תשובה. ומדעתי שהם דברים ברורים עד שאין בהם שום ספק. וכן דעת רב האי גאון ז"ל ודבריו מכוונים הרבה. גם בארתי לך כי אותה שמועה כיוצא בשן ועין שסמכו עליה שאינה הולכת על שיטתן כלל.
- 110
- 115
- 120
- 125
- 130
- 135
- 140
- 145